

Tjänsteutlåtande

Näringsliv- och utvecklingsavdelningen

Till Kommunstyrelsen

Datum 2021-09-16

Dnr KS 2020/0182

Svar på motion nr 15/2020 från Ann-Christine Furustrand (S) - Gör Österåker drogfritt som en del i att bekämpa gängkriminaliteten

Sammanfattning

Ann-Christine Furustrand (S) har 2020-08-25 lämnat en motion om att göra Österåker drogfritt som en del i att bekämpa gängkriminaliteten.

Motionen behandlades på Socialnämnden 2021-09-23. Socialnämnden beslutade att anse motion nr 15/2020 besvarad med hänvisning till det arbete som pågår i Österåkers kommun.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

1. Avslå motion nr 15/2020 vad avser att mäta förekomsten av droger i avloppsvatten då det är en åtgärd som kräver ett tydligt syfte och jämförande mätetal från andra kommuner.
2. Anse motion nr 15/2020 besvarad vad avser att öka informationsinsatserna med hänvisning till det arbete som redan pågår i Österåkers kommun inom flera olika förvaltningar.
3. Anse motion nr 15/2020 besvarad vad avser att undersöka möjligheten för samverkan för att minska droghandeln över nätet med hänvisning till det arbete som redan pågår i Österåkers kommun inom flera olika förvaltningar.
4. Anse motion nr 15/2020 besvarad vad avser att ge stöd till föräldrar och andra vuxna med hänvisning till det arbete som redan pågår inom Österåkers kommun inom olika förvaltningar.
5. Avslå motion nr 15/2020 vad avser att införa en ny drogkamp då det är en metod som saknar evidensbaserat stöd.

Bakgrund

Sammanfattningsvis vill motionären att den upplevda tryggheten i Österåkers kommun ska öka genom att narkotikahandeln stryps, gängkriminaliteten bekämpas och att det mänskliga lidandet minskar.

Motionären föreslår därför att Österåkers kommunfullmäktige besluta om fem åtgärder:

1. förekomsten av olagliga droger i avloppsvatten skall mätas och kontinuerligt följas
2. ökade insatser av information, föreläsningar mm genomförs om droger, narkotika, konsekvenserna av missbruk

Tjänsteutlåtande

3. undersöka möjligheten för samverkan mellan polis och andra aktörer för att minska droghandeln över nätet
4. insatser görs för att ge stöd till föräldrar och andra vuxna i barns närmiljö för att bryta sitt beroende
5. införa en ny drogkamp – för att stoppa inträdet till droger hos unga.

Förvaltningens slutsatser

Kommunfullmäktige antog i maj 2017 en ANDTS-strategi (Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak, Spel om pengar) som grundade sig i den nationella ANDTS-strategin. Denna strategi har ett styrdokument, en handlingsplan som är beslutad av Kommunstyrelsen (KS2019/0168). I denna framgår att:

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och spel om pengar ska minska i Österåker.
2. Antalet invånare i Österåker som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel tobak eller spel om pengar ska succesivt minska.
3. Antalet invånare i Österåker som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel om pengar ska minska.
4. Antalet barn och unga i Österåker som börjar använda alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak, spel om pengar eller har en tidig debut, ska succesivt minska.

Kommunstyrelsen gav i handlingsplanen förvaltningarna i uppdrag att bryta ner den övergripande handlingsplanen och förankra i den egna verksamheten.

Österåkers kommuns vision för år 2040 är ”Med kvalitet, trygghet och valfrihet i fokus skapar vi en hållbar framtid. Österåker – möjligheternas skärgårdskommun”. Detta ska uppnås genom sju inriktningsmål, varav ”Österåker ska ha en trygg miljö” är en av dessa. Inriktningsmålen ska genomsyra allt som görs i kommunen.

För att förhindra negativ utveckling hos barn och unga behöver kommunen satsa på främjande och förebyggande insatser inom bland annat förskola- och skola, socialtjänsten samt kultur- och fritidsförvaltningen. Forskningen är enig om att det är samma risk- och skyddsfaktorer som ligger till grund för utvecklingen av missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa bland unga. Det innebär i praktiken att för att förhindra en antisocial utveckling hos barn och unga behöver skyddsfaktorer stärkas och riskfaktorer minska eller försvinna.

De skyddsfaktorer som är viktiga att kommunen verkar för att stärka är:

- Skolan, t ex. att ha en fungerande skolgång där elever trivs, känner sig trygga, är engagerade, uppnår målen och har tillgång till viktiga vuxna som ser dem.
- Föräldrars engagemang, t ex. att ha goda relationer inom familjen, att föräldrar har tillsyn över och god kommunikation med sina barn, att det finns kärlek, värme, nära relationer och att den unge vet vad som förväntas av den.
- Organiserad fritidssysselsättning med både prosociala unga och vuxna, dvs. unga ingår i ett sammanhang där de blir sedda och positivt uppmuntrade.
- Positivt nätverk av vuxna som ser ungdomar och ställer upp för de unga.

Tjänsteutlåtande

Det är av yttersta vikt att agera tidigt och inte bara fokusera på reaktiva åtgärder efter att de unga redan har utvecklat en kriminalitet. I kommunen pågår redan ett arbete med skydds- och riskfaktorer. Som ett led i detta har bland annat Trygg i Österåker satsat på att utbilda medarbetare i kommunen för att kunna genomföra ”ABC barn” och ”ABC ungdom”, handledarledda träffar för föräldrar som har barn upp till 12 år eller ungdomar. ABC-konceptet har i utvärderingar visat på goda resultat när det gäller utvecklandet av och stärka föräldra-barn relationer. Arbetet kommer att utvecklas vidare och ABC-träffarna att ges i samarbete och samplanering med Socialförvaltningen och elevhälsan.

En rad andra insatser inom ANDTS-området pågår redan i kommunen:

- revidering och uppdatering av kommunens ANDTS styrdokument.
- tillhandahåller information om beroende och dess konsekvenser
- att för den enskilde finns tillgång till rådgivning och stöd samt insatser för att bryta beroende
- planering för ett antidopningsarbete i samverkan med polisen.
- inspelade aktuella föreläsningar på kommunens webb riktade till föräldrar och andra viktiga vuxna om droger och dess inverkan
- en årlig föreläsning öppen för allmänheten utifrån den aktuella lägesbilden om hur det ser ut i kommunen.
- stärka det främjande och förebyggande arbetet i förskolor och skolor för att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer kopplade till antisocial utveckling hos barn och unga.

Dessutom pågår ett arbete på nationell nivå för att minska droghandeln över nätet genom att Regeringen tillsatt en statlig utredning angående möjliga förändringar i postlagen och uppdragit till Polismyndigheten att förstärka och utveckla bekämpningen av illegal handel med narkotika. I bilaga 2, tjänsteutlåtande från Socialförvaltningen, återfinns en mer detaljerad beskrivning över de insatser som socialtjänsten huvudsakligen ansvarar för.

Vad gäller motionärens första förslag (mäta förekomsten av olagliga droger i avloppsvatten) och femte förslag (införa en ny drogkamp) finns inte tillräckligt med evidens för att dessa skulle bedömas vara kostnadseffektiva och stoppa droganvändandet bland barn och unga i kommunen.

Olika självskattningsstudier ger en relativt god bild av hur drogkonsumtionen ser ut hos kommunens unga. Över tid kan man se att droganvändandet ligger relativt stabilt. Cannabiskonsumtionen har ökat något i hela landet, men ökningen är liten i förhållande till tidigare år. När det gäller myndiga personer finns en större osäkerhet.

Det finns en möjlighet att mäta avloppsvatten för att få fram siffror över vilka droger som konsumeras i Österåker och när dessa konsumeras. Vilka droger som är mest frekventa finns redan kunskap om, cannabis är den drog som är vanligast i hela landet i alla åldrar. Innan en eventuell mätning av avloppsvatten genomförs behöver ett tydligt syfte formuleras. Samtidigt behöver andra kommuner besluta om att ta liknande prover för att kunna hitta jämförelsetal och en aktuell lägesbild. Förvaltningen rekommenderar därför att kommunen avvaktar med dylika mätningar.

Ärendet påverkar barn och unga och en fördjupad barnkonsekvensanalys kommer fram till att flera artiklar i barnkonventionen är relevanta i bedömningen, framförallt artikel 33 ”Barn ska skyddas från narkotika”. Enligt aktuell forskning är att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer som ligger

Tjänsteutlåtande

till grund för antisocial utveckling den bästa metoden för att minska riskerna för att barn och unga utvecklas negativt.

I olika självskattningsenkäter som genomförts i hela Sverige, men även LUPP:en som genomförts i Österåkers kommun framkommer att droganvändandet bland barn och unga ligger på samma nivåer som tidigare år. Senaste mätning i Brottsförebyggande rådets skolvaneundersökning, visar på en liten ökning när det gäller cannabisanvändandet bland unga.

Bilagor

1. Motion nr 15/2020 Gör Österåker drogfritt - som en del i att bekämpa gängkriminaliteten från Ann-Christine Furustrand (S)
2. Tjänstutlåtande dnr SN 2020/0056 från Socialförvaltningen
3. Protokollsutdrag från Socialnämndens sammanträde 2021-09-21

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Kristina Eineborg
Näringsliv- och utvecklingsdirektör

Daniela Balladares
Trygghetssamordnare

Digitala Signaturer